

BLOGI

Voidaanko hauraimpia maita tukea uuden IMF-rahaston avulla?

Kansainvälinen talous, IMF | 18.10.2021 | Henna Karhapää

KIRJOITTAJA

Henna Karhapää
Neuvonantaja

Elokuussa Kansainvälinen valuuttarahasto IMF toteutti historiallisen suuren erityisnosto-oikeuksien (Special Drawing Right, SDR) allokaation eli jaon jäsenmailleen. Se vahvistaa IMF:n jäsenmaiden valuuttavarantoja 650 miljardilla dollarilla ja tukee sen myötä maiden ulkoista kestävyys- ja likviditeettitilannetta. Aihetta on käsitelty tarkemmin Kimmo Virolaisen [blogissa](#).

Allokaatio on osa globaaleja toimia, joilla torjutaan terveys- ja talouskriisin aiheuttamaa maiden välistä eriytymistä ja tuetaan etenkin heikoimpia kehittyviä maita pandemian hallinnassa ja siitä toipumisessa. Nousevien ja kehittyvien maiden osuus on 275 miljardia dollaria, josta köyhimpien maiden osuus on 21 miljardia dollaria. Se on monelle maalle merkittävä lisäresurssi, kun se suhteutetaan maan talouden kokoon ja valuuttavarantoihin. Syyskuun loppuun mennessä jo lähes 20 jäsenmaata on vaihtanut lisä-SDR:iä vapaasti vaihdettavaan valuuttaan, jolla on rahoitettu esimerkiksi rokotteiden tuontia ja valtion velkamaksuja.

Allokaatiota ei jaeta IMF:n jäsenmaille tarveperusteisesti vaan jäsenosuuksien suhteessa. Siksi keskustelut ovat siirtyneet vaihtoehtoihin tapoihin, joilla rahoitusasemaltaan vahvat taloudet voivat halutessaan vapaaehtoisesti edelleenlainata eli kanavoida SDR:iään siten, että ne tukevat hauraimpia maita. Kanavoinnilla tarkoitetaan sitä, että IMF:n jäsenmaa voi antaa SDR-määräisen lainan kansainvälisen rahoituslaitoksen, ensi sijassa IMF:n, kautta sitä tarvitseville maille. Ensisijaisena tavoitteena on tehostaa SDR-allokaation hyötyä maille, joille globaalien kriisien odotetaan aiheuttavan suurimmat talousvauriot. Nämä maat tarvitsevat huomattavaa pidempiaikaista rahoitustukea, jonka avulla ne voivat toipua kriisistä sekä saavuttaa kestävä talouskasvu. SDR:ien kanavoimisen lisähyötynä on rahoitustuen linkittyminen IMF:n ohjelmaan, jossa rahoitus on ehdollinen sille, että maa sitoutuu talouden tilaa vahvistaviin politiikkatoimiin. Tämä voimistaa lisärahoituksen merkitystä, koska se vahvistaa luottamusta maan talouspolitiikan

näkymiin ja parantaa siten maan mahdollisuutta saada rahoitusta muista lähteistä, mukaan lukien yksityiseltä sektorilta.

Millä tavoin heikoimpien maiden tuki voitaisiin toteuttaa? Esillä on ollut kolme ehdotusta, jotka eivät ole toisiaan poissulkevia. Ensimmäisenä vaihtoehtona on esitetty SDR:ien kanavointia IMF:n korkotuettuja luottoja myöntävään köyhyyden vähentämisen ja kasvun rahastoon (Poverty Reduction and Growth Trust, PRGT). Rahasto on jo käytössä oleva ja toimiva vaihtoehto. Toisena vaihtoehtona tutkitaan, voitaisiinko perustaa uusi kestävyiden ja vakauden rahasto (Resilience and Sustainability Trust, RST), jonka avulla voitaisiin rahoittaa köyhimpien ja heikoimpien keskitulotason maiden rakennemuutosta pidempiaikaisesti. Kolmantena vaihtoehtona esillä on ollut mahdollisuus SDR:ien kanavoimiseen monenkeskisille kehityspankeille, erityisesti Maailmanpankkiin.

Kuvio 1.

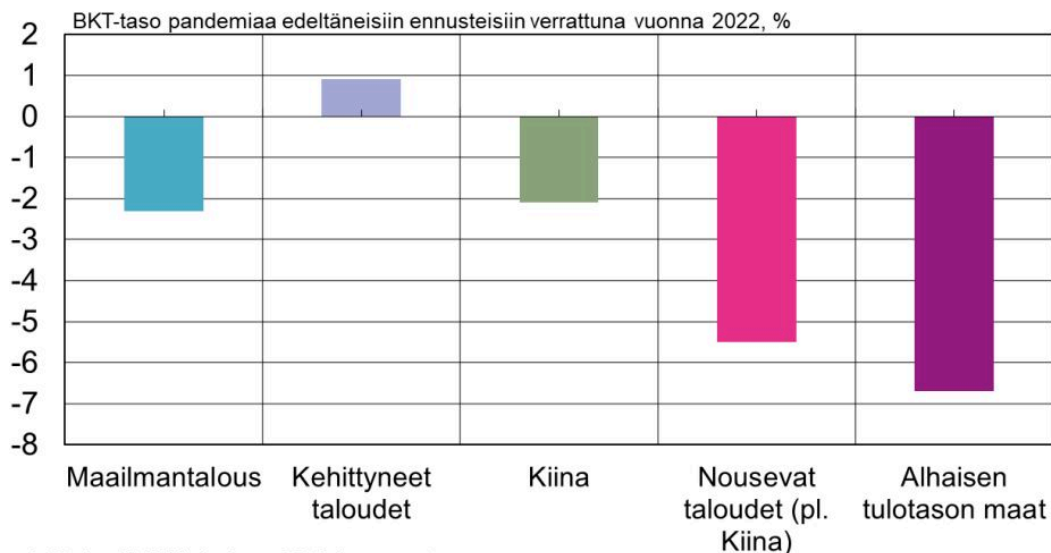
SDR:ien kanavoinnin kautta lisäresursseja hauraiden maiden käyttöön

Uuden rahaston perustaminen sai osaltaan jäsenmaiden laajan tuen IMF:n viime viikolla järjestetyissä vuosikokouksissa. Rahaston avulla voitaisiin paikata monien hauraiden kehittyvien maiden rahoitusvajetta, joka liittyy koronaviruksen toipumiseen sekä pidempiaikaisten uudistusten ja investointien rahoittamiseen. Näissä maissa talouspolitiikan liikkumatila on huvennut hyvin vähäiseksi. Taloudellisia vaikeuksia lisäävät vakaiden rahoituslähteiden puute ja etenkin edullisen pidempiaikaisen rahoituksen vähyys. Huolena on, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevat maat jäävät jälkeen globaalista politiikkatavoitteesta, jossa pyritään saavuttamaan kestävä, vihreä ja tulevaisuuden haasteet kestävä kasvupolku.

Kuvio 2.

Koronakriisin odotetaan jättävän suurimmat talousvauriot köyhimpiin maihin

Lähde: IMF lokakuu 2021 ennuste.

18.10.2021
© Suomen Pankki.

Rahaston tarkoituksena olisi täydentää IMF:n tavanomaisia rahoitusohjelmia. Siinä keskitytään tukemaan sellaisia politiikkauudistuksia, joilla vähennetään talouden rakenteellisten tekijöiden aiheuttamia tulevaisuuden maksutaseriskejä ja vahvistetaan maiden taloudellista kestävyys ulkoisen epävakauden varalta. Painopistealueiksi on alustavasti kaavailtu erityisesti ilmastonmuutoksen torjuntaa ja pandemiavarautumista. Ilmastonmuutos on globaali haaste ja sen torjunta vaatii laaja-alaisesti konkreettisia toimia ja resursseja ympäri maailmaa. Monet kehittyvät maat tarvitsevat tukea siirtymässä vihreään talouteen. Lisäksi maat ovat erityisen haavoittuvia ilmastonmuutoksen negatiivisille talousvaikutuksille ja luonnonkatastrofien merkittäville maksutaseseurauksille.

Uuden IMF-rahaston perustamisessa on tärkeää varmistaa, että sen avulla tuodaan lisäarvoa globaaliin rahoitusarkkitehtuuriin ja etenkin kehitysrahoituksen toimintakenttään. Eri kansainvälisten rahoituslaitosten mandaattien ja vahvuuksien mukaisten roolien on tarkoitus täydentää toisiaan ja varmistaa rajallisten globaalien resurssien tehokas ja vaikuttava hyödyntäminen. Maailmanpankilli ja muilla monenkeskisillä kehityspankeilla on vahva osaaminen ja kokemus kehittyvien maiden rakennemuutosten pidempiaikaisessa rahoituksessa liittyen esimerkiksi ilmastotoimiin tai terveyteen. Hauraiden maiden rahoitusvaje on kuitenkin merkittävä ja RST voisi osaltaan täydentää kehityspankkien toimintaa linkittämällä IMF:n rahoitustuen

kehityspoliittisten tavoitteiden tai investointirahoituksen sijaan sellaisiin kriittisiin politiikkauudistuksiin, jotka vahvistavat maiden ulkoista kestävyyttä pidemmällä ajalla. Tiivis yhteistyö IMF:n ja Maailmanpankin välillä sekä Maailmanpankin erityisosaamisen hyödyntäminen on ensiarvoista, jotta uusi rahasto olisi mahdollisimman vaikuttava

Keskeinen haaste SDR:ien kanavoimisessa on vaatimus siitä, että edelleenlainaamisesta muodostuvat saamiset voidaan lukea lainan myöntäneen maan valuuttavarantoon SDR:ien tapaan. Tämä on monissa maissa, mukaan lukien EU-maissa, juridisten ja institutionaalisten rajoitteiden määrittelemä edellytys, joka vaatii IMF-rahastolta riittävää riskienhallintaa. Työnsarkaa riittää likviditeettijärjestelyiden ja vankan monikerroksisen luottoriskinhallinnan määrittämisessä. On selvitettävä muun muassa vahvan luottopolitiikan ja riskipuskureiden yksityiskohdat sekä varmistettava laaja ja monipuolinen luotonantaja ja -saajajoukko.

Kansainvälinen valuuttarahasto on koronakriisin aikana tukenut 89 jäsenmaataan yhteensä 118 miljardin dollarin avulla ja lisäksi SDR-allokaatio osaltaan vahvistaa jäsenmaiden ulkoisia likviditeettipuskureita. Koronapandemian etenemisen sekä rokotuskattavuuden ja talousnäköymien eritahtisuuden valossa lisäresurssit köyhimpien ja muiden hauraiden maiden auttamiseksi ovat kuitenkin tarpeen. Uuden rahaston perustaminen on pitkäkestoinen ja haastava hanke. Sen täytyy sopia IMF:n mandaatin alle, täydentää kansainvälistä rahoitusarkkitehtuuria ja täyttää SDR:ien kanavoinnin edellytykset.

Asiasanat

IMF, kansainvälinen valuuttarahasto, korona, koronakriisi, SDR